

“هو العلیم”

سخن سردبیر:

اولیا و معلمان
حقوق عاطفی کودکان و نوجوانان

بدون تردید، سرچشمه اصلی سلامت و تعالی جوامع انسانی و تعاملات اجتماعی در خانواده شکل می‌گیرد و در مدرسه معنا می‌یابد. خانواده اصلی ترین پر برکت ترین نهاد هستی است. خانواده پرشکوه ترین جلوه حیات و رساترین فلسفه آفرینش است. همین است که پیامبر خدا (ص) آن گاه که مسجد را در مدینه بنا نمودند، در خانه خدا فرمودند: “از منظر من محبوب ترین بنای هستی خانواده است.” معنای اصلی این کلام عرشی پیامبر حکیم خدا، برترین الگوی اخلاق و کمال شخصیت در گستره هستی، آن است که خانواده، این بوستان پرطراوت و آرامش بخش زندگی، همیشه باید کانون محبوبان مهرورز باشد. در همه شرایط و موقعیت ها، زن محبوب ترین شوهر باشد و شوهر محبوب ترین زن، و هر دو نفر محبوب ترین فرزندان. با همین نگاه، خانواده محبوب ترین و جاودانه ترین بنای هستی است و همه نهادهای دیگر جامعه، برای پاسداری و اعتلای این کانون محبت تاسیس می گردند. قدر مسلم، حاکمیت حقوق عاطفی در حریم مقدس خانواده، فقط با باور قلبی و تقید و تعهد به معنا، مفهوم و مولفه های حقوق عاطفی متقابل، با اندیشه آرامش آفرینی، مثبت اندیشی و امید بخشی، بخشایشگری، تالیف قلوب، گشاده رویی، نگاه پر مهر و کلام نوازشگرانه و رفتار پر جاذبه حمایتی و رامشگرانه در کانون خانواده و روابط زوجین محقق خواهد شد. در حریم مقدس مدرسه و کلاس های درس، اصلی ترین رسالت معلمان فرهیخته و بصیر آن است که در همه شرایط و موقعیت ها به حقوق عاطفی دانش آموزان توجه خاص داشته باشند و اگر برخی از کودکان، به ویژه کودکان استثنایی قبل از ورود به مدرسه، در این مهم به گونه ای بایسته از حقوق حقه عاطفی خود بهر مند نشده اند، کاستی ها را به شایستگی اصلاح و جبران نمایند. در حقیقت، حقوق عاطفی یعنی پاسخ مطلوب و آرامش بخش والدین و معلمان به اصلی ترین ویژگی ها و نیازهای روانی و عاطفی کودکان و نوجوانان در کانون خانواده و حریم ارزشمند مدرسه و کلاس های پر جاذبه درس. بر این اساس، مبانی و اصول روان شناختی حقوق عاطفی کودکان و نوجوانان، بر ویژگی ها و نیازهای فطری و طبیعی ایشان استوار است. اگر این نیازهای فطری در حریم خانواده در کنار والدین دل آرام و در کلاس های درس در سایه پر مهر معلمان، به شایستگی مورد توجه قرار نگیرد، می تواند پیامد های ناخوشایندی را در پی داشته باشد. چرا که، خلا های عاطفی، کلافگی های فکری و نا امنی های روانی، از اصلی ترین علل آسیب پذیری های فردی و کژروی های اجتماعی در نوجوانان است. در همین راستا باید تاکید نمود، اصلی ترین ویژگی های روان شناختی و نیازهای فطری عاطفی کودکان و بزرگسالان در گستره جهان که توجه به آنها در تعاملات بین فردی کاملاً ضروری و عقلانی می باشد، بدین قرار است: همه انسانها، بالخصوص کودکان و نوجوانان فطرتاً محبت پذیر و اخم گریزند، تکریم طلب و تحقیر ستیزند، تأیید طلب و تکذیب گریزند، ترغیب طلب و تهدید گریزند، تشویق پذیر و تنبیه ستیزند.

همه انسان ها، خردسالان و بزرگسالان، به ویژه کودکان و نوجوانان آهسته گام، دوست دارند و البته نیاز، که دیگران با واژه ها و رفتارهای محبت آمیز با ایشان در تعامل باشند و هرگز با چهره پرخشونت و غضب آلود و زبان تند با آنها رفتار نشود. همه کودکان و بزرگسالان خود را محق می دانند در تعامل با دیگران مورد تأیید قرار گیرند و هرگز با رفتار و زبان تکذیب با آنان برخورد ننمایند.

همه کودکان و بزرگسالان دوست دارند و خود را شایسته و محق می دانند که همواره مورد تکریم دیگران قرار گیرند و هرگز در شرایط و موقعیت های خاص تحقیر نشوند. همه کودکان و بزرگسالان دوست دارند و خود را سزاوار و محق می دانند که همیشه رفتارهای مقبول ایشان، مورد ترغیب دیگران، به ویژه والدین و معلمان قرار گیرد و هرگز تهدید نشوند، و زبان تهدید، اضطراب آدمی را مضاعف می نماید.

همه کودکان و بزرگسالان دوست دارند که همواره رفتارهای مطلوب و تلاشهای صادقانه ایشان مورد تحسین و تشویق اولیا و معلمان و مدیران مهربان و بصیر و فهیم قرار گیرد و هرگز با واکنش های هیجانی و رفتارهای غیرعقلانی تنبیه نشوند! والدین فهیم و بصیر، معلمان دلسوز و بلند اندیش سزاوار است، همواره با مثبت اندیشی، گشاده رویی، امیدبخشی و بخشایشگری با کودکان و نوجوانان مخصوصا با دانش آموزان آهسته گام، در تعامل باشند و همیشه به ویژگی های مثبت و تلاش ایشان بها دهند و نه صرف حاصل کارشان! کودکان و نوجوانان حق دارند در کانون پر مهر خانواده و کلاس های پر طراوت مدرسه، زیباترین و خوشایندترین گل واژه های محبت را تجربه نمایند. کودکان و نوجوانان همیشه حق دارند پدر و مادر محبوب و معلمان عزیز خودشان را با همه وجود دوست داشته باشند و یقینا، همه کودکان و نوجوانان، دوست دارند و حق دارند که شخصیت پدر و مادر عزیزشان و معلمین محبوب شان آمیزه ای از عطف، محبت، منطق و استواری باشد و محبوب قلب های پاک آنان باشند. بازشناسی مؤلفه های حقوق عاطفی و تعهد دوباره همه ما به حاکم نمودن ارزشهای عرشی و ماندگار حقوق عاطفی در فضای پرتراوت خانواده و کانون پر صفای مدرسه یقینا وجوب عینی دارد.

در عصر حاضر، در گستره جهان، همه زوج های فهیم و بصیر، همه معلمان وارسته و دلسوز، بیش از هر زمان دیگر نیازمند تقید و تعهد به رعایت حقوق عاطفی کودکان و نوجوانان، به ویژه کودکان، آهسته گام، بهشتیان روی زمین، در حریم خانواده و فضای دلربای مدرسه باشند. بدون شک با تقید به حسن تامین حقوق عاطفی کودکان و نوجوانان کشورمان، غالب کاستی ها و خلاهای عاطفی و روانی که زمینه ساز بسیاری از اختلالات روانی و کژوی های اجتماعی است، ترمیم و درمان خواهد شد.

دکتر غلامعلی افروز

استاد ممتاز دانشگاه تهران